

Megachile lapponica in Nederland (Hym.)

door

J. VAN DER VECHT

De heer K. VEGTER had het geluk in Noordbange (Drente) een ♀ te vangen van *Megachile lapponica* Thoms. en wel op 12 juli 1958.

Dit dier is nieuw voor onze fauna. De heer VEGTER zal proberen nog verdere gegevens over deze soort te verzamelen, zodat hopelijk later nog een uitvoeriger mededeling kan volgen.

Summary

Megachile lapponica Thoms. faunae nova species.

Leiden, Rijksmuseum van Natuurlijke Historie.

Macrolepidoptera in 1958

door

T. H. VAN WISSELINGH

Zoals gebruikelijk wil ik U ook thans weer iets mededelen over mijn vangsten van Macrolepidoptera in 1958. Evenals de drie voorafgaande jaren moet ook 1958 gezien worden als een slecht vlinderjaar. Wel was 1958 in vele opzichten beter dan het zeer slechte jaar 1957, maar toch bleef het aantal aangetroffen soorten nog beneden het gemiddelde van de jaren 1946—1956, nl. 445 tegenover 450 als gemiddelde van genoemde periode (1957—411).

Tegenover het ontbreken van verschillende soorten staat echter een vrij massaal optreden van enige soorten, voornamelijk van trekvlinders, zoals b.v. *Vanessa cardui* L. en *Colias crocea* Fourcroy.

Het aantal voor Nederland zeldzame soorten was zeer gering, het aantal interessante afwijkingen echter vrij groot.

Ik wil thans een overzicht geven van de belangwekkendste vangsten:

I. ZELDZAME SOORTEN :

Celaena haworthii Curtis, een dier dat kan worden gevonden op moerassige plaatsen, waar de voedselplant (wollegras, *Eriophorum*) voorkomt, ving ik in 1958 tweemaal in Epen (Z.-L.), n.l. op 16 augustus op licht en op 5 september op stroop. Reeds in 1956 meldde ik een vangst van deze soort te Epen, een gebied dat ver ligt buiten haar eigenlijke biotoop.

Harpyia bifida Bkh., gevangen op licht te Aerdenhout op 16 mei 1958. Deze in het oosten en zuiden van het land niet zeer zeldzame soort is in de duinstreek voor zover mij bekend slechts eenmaal aangetroffen.

Harpyia furcula Clerck, f. *aureonigra* Kennard, in 1955 als nieuw voor Nederland door mij vermeld uit Epen en ook in 1956 en 1957 aldaar aangetroffen, kwam ook in 1958 weer in meerdere exemplaren op de lamp. Het viel mij hierbij

op, dat de variëteit in het begin van de vliegtijd van de tweede generatie (5—10 aug.) vrij talrijk was, ongeveer de helft van de op de lamp komende exemplaren van *furcula* behoorde hiertoe. Daarna waren bijna alle exemplaren typisch.

Hoplodrina ambigua Schiff. kwam op 5 september op de lamp te Aerdenhout.

Laphygma exigua Hb. verscheen op 10 mei op de lamp te Aerdenhout en op 21 augustus te Epen.

Nycterosea obstipata F. zag ik nog op 27 november tegen een ruit van het station Heemstede-Aerdenhout zitten. De laatste door LEMPKE vermelde datum is 11 november.

Bapta temerata Schiff., tot nu toe in de duinstreek nog slechts een enkele maal waargenomen, kwam eind juni enige malen op de lamp te Aerdenhout.

In de collectie van een overleden buurman, die vroeger vlinders had verzameld, trof ik een exemplaar aan van *Hippotion celerio* L., gevangen op 23 september 1913 te Haarlem.

II. AFWIJKENDE VORMEN :

Graphiphora augur F. Op 9 juli 1958 op de lamp te Epen een lichtbruin exemplaar met een duidelijke wortelstreep, welke doorloopt tot de tapvlek. Ik noem de vorm **basilinea**, nov. f.

Voorts op 19 juli een dwerg met een vlucht van 34 mm.

Autographa gamma L. Op 2 september op licht te Epen een witachtig grijs exemplaar met zeer flauwe tekening, zelfs de gammavlek is maar flauw zichtbaar. Ik noem deze nog niet beschreven vorm f. **effusa**.

Vanessa cardui L. Deze trekker was in 1958 in Limburg zeer talrijk. Meerdere malen telde ik op een wandeling meer dan 80 exemplaren, ook na half september zag ik *cardui* herhaaldelijk in verscheidene exemplaren in mijn tuin te Aerdenhout. Op 26 juli ving ik te Eys een prachtig exemplaar van de bij ons zeldzame variëteit *pallida* Schöyen.

Xanthorhoë designata Hb. Op licht te Aerdenhout op 30 mei 1958 een exemplaar met zeer sterk versmalde middenband, welke in het midden niet meer dan $\frac{1}{10}$ mm breed is. Behoudens het donkerder wortelveld zijn de voorvleugels nagenoeg eenkleurig grijs. Ik zou deze vorm willen rekenen onder de f. *coarctata* Prout.

Diarsia festiva Schiff. Op licht te Epen op 16 juli 1958 een exemplaar met een zeer eigenaardige vorm der vleugels: de voorrand is sterk verkort, de achterrand staat loodrecht op de voorrand, de achterrand vormt in het midden een bijna rechte hoek, terwijl ook de binnenrand korter is dan normaal. Ik noem deze vorm in overeenstemming met overeenkomstige vormen bij andere soorten **brevipennis**.

Lampra fimbriata Schreber. Te Epen op licht een prachtig exemplaar met zeer duidelijke donkere aderen in het oranje veld van de achtervleugels. Ik noem deze vorm f. **nervosa**.

Apamea sordens Hufn. (*basilinea* Schiff.) Bij de Plasmolen op 9 juni 1958 een zeer licht grijs, bijna ongetekend exemplaar.

Euphyia luctuata Schiff. was in 1956 en in het voorjaar van 1957 in het zuiden van Limburg zeer talrijk. In de zomer van 1957 zag ik geen enkel exemplaar. In augustus 1958 ving ik deze soort weer meerdere malen, waaronder een exem-

plaar met een naar binnen sterk verbrede middenband, zodat de middenstip der voorvleugels in de witte band komt te liggen.

Colias crocea Fourcroy was in 1958 in Z. Limburg talrijk; op 18 augustus ving ik een ♂ met gele in plaats van oranje grondkleur.

Palimpsestis ocularis L. In Z.-Limburg komt van deze soort geregeld een donkere, bijna zwarte vorm voor. In de duinstreek is deze vorm nooit aangetroffen. Op 1 juli ving ik te Aerdenhout een zeer donker exemplaar, weliswaar niet zo zwart als de Zuidlimburgse dieren, maar hiermede toch meer overeenkomend dan met de lichte vorm.

III. AFWIJKENDE VANGDATA :

Trigonophora meticulosa L. Als vliegtijd voor de eerste generatie wordt door LEMPKE vermeld 24 mei—27 juni. Deze vroege exemplaren zijn de nakomelingen van overwinterde rupsen. In 1958 kreeg ik reeds op 9 mei een vrij gaaf exemplaar op de lamp te Aerdenhout. Vermoedelijk was dit een overwinterd exemplaar, zoals een enkele maal eerder in ons land is waargenomen.

Palimpsestis fluctuosa Hb. Volgens LEMPKE vliegt deze soort in één generatie van 23 mei tot 10 augustus. In 1958 ving ik op licht te Epen op 30 augustus een geheel vers exemplaar. Misschien zou dit dier tot een tweede generatie kunnen behoren.

Araschnia levana L. De eerste generatie van deze vroeger in ons land zeer zeldzame soort vliegt volgens LEMPKE van 21 maart tot 12 juni, de tweede van 3 juli tot 16 augustus. In 1958 was de soort in Z.-Limburg bepaald niet algemeen; in de maanden juli en augustus kwam ik niet meer dan 10 à 12 exemplaren tegen. Het eigenaardige was echter, dat ik op 18 juli een zeer sterk afgevlagen exemplaar van de voorjaarsvorm ving en op 19 juli een vers exemplaar van de zomervorm (*prorsa* L.).

Argynnis paphia L. vloog in 1958 in Z.-Limburg nog zeer laat. Volgens LEMPKE vliegt deze soort tot 18 augustus. Ik ving nog op 31 augustus een gaaf ♀ bij Eys.

Summary

Enumeration of Macrolepidoptera which were of interest during the year 1958, either by rarity, by deviating characters or by unusual dates. The following new formae are described:

Graphiphora augur F., f. *basilinea*. With distinct basal line, extending to the claviform stigma.

Autographa gamma L., f. *effusa*. Whitish grey with obsolete markings, even the gamma mark is only feebly visible.

Diarsia festiva Schiff., f. *brevipennis*. Fore and hind wings strongly shortened.

Lampra fimbriata Schreber, f. *nervosa*. With very distinct dark nervures in the orange area of the hind wings.

Aerdenhout, Vogelenzangseweg 22.
